

NYNÄSHAMNS NATURSKOLAS

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2018



INLEDNING

Nynäshamns Naturskola startade sin verksamhet 1988 och lokalerna ligger ute på Sjöudden vid sjön Muskan i Ösmo. Naturskolan tar emot barn/elever från 4 års ålder upp till 16 år från hela Nynäshamns kommun. Naturskola är inte en plats utan ett arbetssätt som bygger på utomhusbaserat lärande. Skolklasserna har en naturskoledag per läsår. Då bedrivs det ett undersökande arbetssätt kring ett tema. Inför varje naturskoledag förbereds klassen av sin lärare, därpå sker efterarbete på hemskolan. Varje årskurs har sitt eget tema t.ex., småkryp i skogsbacken, däggdjurens sinnen, forntida teknik, elden och energi och hållbar framtid. *Genom att på ett tidigt stadium vara ute mycket i naturen grundläggs en känsla för naturen. Det i sin tur ger en grund att vilja värna vår natur och förstå våra miljöproblem.*

ANSTÄLLDA

Under året var Mats Wejdmark anställd 100 % som chef för Naturskolan. Robert Lättman-Masch har varit anställd 90 % (10% föräldraledig) som naturskolelärare under jan – jun, nov - dec och 100 % under aug – okt.

Under 2018 har Naturskolan legat organiserad under skolan på Barn- och utbildningsförvaltningen.

Praktik, elevpraktik och arbetsträning

Under året fram till sommarlovet har en person arbetstränat på Naturskolan. En annan person arbetstränade under höstterminen. En gymnasieelev har praktiserat på Naturskolan under höstterminen.

KLASSER

Klasserna kommer till Naturskolan en gång per läsår. Antalet syns nedan.

[Till fotoalbum.](#)

Tid	Antal klasser/grupper	Antal elever/barn
Vårtermin 2018	60 st	Ca 1500
Hösttermin 2018	55 st	Ca 1375
Totalt	115 st	Ca 2875

Följande teman gällde för de olika årskurserna under läsåret:

4 - 5 år	Småkryp på land
6-år	Skatan
Åk 1	Småkryp i skogsbacken
Åk 2	Däggdjurens sinnen
Åk 3	Forntida teknik
Åk 4	Samarbete, matematik och problemlösning
Åk 5	Elden + Fjärilsstigen som extra dagar för några klasser
Åk 6	Teknik och hållbar framtid
Åk 9	Kvävets väg genom en våtmark
Grundsär 1-6 + 7-9	Forntida teknik, småkryp i vatten
Gymnasiesär	Växter och småkryp
Träningskolan	Växter och småkryp



Elev i åk 9 tar vattenprov i Alhagen liggandes på den nya bryggan.



Nynäshamns Naturskolas hus på Sjöudden i Ösmo i Nynäshamns kommun.



Mats Wejdmark



Robert Lättman-Masch



Nynäshamns Naturskola



Nynäshamns Naturskola

Ur fotoalbumet. Åk 2 på Naturskolan under tema Däggdjurens sinnen. Överst Räv och underst två olika klövar; från rådjur och från vildsvin.

KURSER

Kurser/föreläsningar/workshops som arrangerats av Nynäshamns Naturskola under året.

Vårtermin 2018				Hösttermin 2018			
Kurs	Kurs-längd timmar	Faktisk tid timmar	Antal deltagare	Kurs	Kurs-längd timmar	Faktisk tid	Antal deltagare
Utematte, Matematikbiennalen i Karlstad	1	4	20	Samarbetsövningar, fritids, Trångsund	2,5	5	15
Eld och hållbar utveckling, Kyrkskolan	2,5 x 2	10	25	Utematte och utesvenska, Kyrkskolan	2,5 x 2	10	16
Leka och lära språk ute, Mamma Mu och Solrosen fsk	2,5	12	10	Leka och lära NO och teknik ute, familjedaghem, Göteborg	3	10	35
Övningar i bakfickan, fritids Trångsund	2,5	8	15	Naturpedagogik, fritids Nynäshamn	2	5	28
Leka och lära NO och teknik ute, Mamma Mu, Solrosen fsk	2,5	5	10	Utematte, fritids Trångsund	2,5	5	15
Växter och djur. NKC Nynäs, Barn – och fritidsprogrammet.	2 x 2,5	8	2 x 25	Samarbetsövningar och övningar i bakfickan, Kyrkskolan	2,5 x 2	10	25
Leka och lära NO och teknik ute, Kyrkskolan	2,5 x 2	10	20	WS Matematik och språk ute. Föreläsning om Nynäshamns Naturskola, utomhuspedagogik. Chiba, Japan dag 1	2	6	50
Leka och lära NO och teknik ute, fritids Trångsund	2,5	8	15	Föreläsning om Nynäshamns Naturskola, utomhuspedagogik. Tokyo, Japan dag 1	2	6	25
Leka och lära matematik ute, fsk Tungelsta	2,5	5	12	WS Matematik och språk ute. Föreläsning om Nynäshamns Naturskola, utomhuspedagogik. Nagano, Japan dag 3	4	9	23
Föreläsning, Familjedaghem, Att lära i naturen	1	8	60	Föreläsning om Nynäshamns Naturskola, utomhuspedagogik. Nagano, Japan dag 3	2	4	40
Svenska i naturen, Studieförbundet i Stockholm	2,5	5	18	WS Matematik och språk ute. Föreläsning om Nynäshamns Naturskola, utomhusped. Ichinomiya city, Japan dag 5	4	8	24
				WS Matematik och språk ute. Föreläsning om Nynäshamns Naturskola, utomhusped. Mino (Gifu), Japan dag 6	7	12	30
				WS Matematik och språk ute. Föreläsning om Nynäshamns Naturskola, utomhuspedagogik, Isahaya, Japan dag 9	3	6	24
				WS Matematik och språk ute. Föreläsning om Nynäshamns Naturskola, utomhuspedagogik, Isahaya, Japan dag 9	3	6	60
				WS Matematik och språk ute., utomhuspedagogik, Sapporo, Japan dag 12	6	16	30
				Föreläsning utemiljöer. WS Matematik och språk, Sapporo, Japan dag 13	6	14	30
				WS Matematik och språk ute. Tobetsu, Japan dag 15	2,5	5	44
				WS Matematik och språk ute. Föreläsning om Nynäshamns Naturskola, utomhuspedagogik, Tobetsu. Japan, dag 17	6,5	14	30
				WS Matematik och språk ute. Föreläsning om Nynäshamns Naturskola, utomhusped., Kizugawa, Japan dag 17	3	5	30
Totalt VT	5,3 dgr	13,8 dgr	255	Totalt HT	11,7 dgr	26 dgr	574
Totalt 2018	Ca 17 dagar (= ca 40 dagar faktisk tid) och 829 deltagare						

Kommentar: 6 timmar är heldag. Heldagskurser ges kl 9-12 och kl 13-16 med lunch däremellan. Med **faktisk tid** menas kurs inklusive förberedelser, planering och resa. I förberedelser ingår korrespondens inför kursen t.ex. offert. I planering ingår att skapa kursupplägget, i vissa fall att skapa en Power Point eller annan presentation, dokumentation eller annat kursmaterial.

UTVECKLING AV TEMAN, LÄROMEDEL OCH KURSER

Leka och lära naturvetenskap och teknik ute

Nynäshamns Naturskola har skrivit boken *Leka och lära naturvetenskap och teknik ute* tillsammans med Naturskolan i Lund. Förskola och förskoleklass är målgrupp. Denna utomhuspedagogiska metodbok trycktes sommaren 2014. Boken köptes genom kompetensmiljonen in till alla förskolors avdelningar i Nynäshamns kommun HT 2014



Övningar i bakfickan

En pocketbok med favoritövningar som inte kräver något material har skrivits av Upplandsstiftelsens Naturskola i samarbete med Falu och Nynäshamns Naturskola. Den släpptes 2013.



Att lära in matematik ute

2005 kom boken "*Att lära in matematik ute*", den första i serien *Att lära in ute*. Boken har även översatts och getts ut i Lettland under titeln "*Matematika Mezā*". Delar av boken finns också på ryska, estniska och finska. Boken har utgått.

Under 2011 och 2012 reviderades boken av Nynäshamns Naturskola, Upplandsstiftelsens Naturskola och Falu Naturskola. Resultatet blev en ny bok med 100 nya övningar: *Att lära in matematik ute 2*. Den släpptes i augusti 2012. Naturskolan får böcker som betalning från förlaget vilket innebär att dessa böcker kan ingå som kurslitteratur vid försäljning av Naturskolans kurser.



Leka och lära matematik ute, förskolan

2007 kom boken "*Leka och lära matematik ute*". Nynäshamn Naturskola har skrivit boken tillsammans med Upplandsstiftelsens Naturskola, Falu Naturskola och två utomhuspedagoger från Uppsala resp Öland. Boken har översatts och getts ut på danska och engelska.

- En naturskola i Japan bildade förlag och har under 2017 arbetat med att översätta boken till japanska. Boksläppet skedde i juni 2018.



Att lära in svenska ute

Nynäshamns Naturskola har tillsammans med utomhuspedagoger från Älvkarleby, Uddevalla, Skärholmen, Södertälje och Lund skrivit boken "*Att lära in svenska ute*". Boken släpptes i oktober 2010.

- En ny bok, med utgångspunkt från *Att lära in svenska ute* anpassad för SFI påbörjades under 2017 och under hela 2018 har arbetet fortgått. Boksläpp förväntas under vt 2019.

Att lära in ute året runt

Nynäshamns Naturskolas egen bok "*Att lära in ute året runt*" som släpptes 2008 används som obligatoriskt läromedel inom olika kurser på flera lärarhögskolor i Sverige däribland Stockholms Universitet och högskolorna i Malmö, Halmstad, Umeå och Kalmar. Boken delades ut till samtliga lärare i Nynäshamns kommun när den släpptes 2008.

- I december 2014 trycktes den på ryska med hjälp av ideella krafter. Under våren 2017 åkte Naturskolan över till St Petersburg för erfarenhetsutbyte kring utomhuspedagogik.
- Under 2017 blev boken på finska klar och släpptes i Finland.



Outdoor Teaching

Förlaget som gör layout, trycker, lagrar och säljer böckerna heter Outdoor Teaching och ligger i Vimmerby.

www.outdoorteaching.com



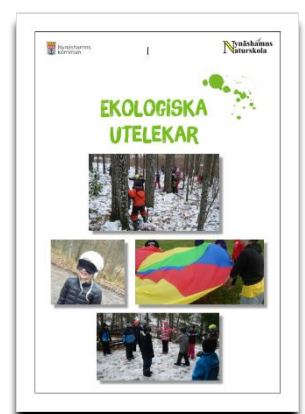
Skolverkets webbkurs i utomhusdidaktik för lärare i förskoleklass och fritidshem, i samarbete med Stockholms universitet och bland andra Nynäshamns Naturskola

Under våren 2018 fick Stockholms universitet (Matematikämnets och naturvetenskapsämnenas didaktik) uppdraget att utforma en webbutbildning för lärare i förskoleklass och fritidshem. De kontaktade då Nynäshamns Naturskola för att se om vi kunde ansvara för en del av utbildningen som har med utemiljöer, lärande, rörelse och hälsa att göra.

Det resulterade i att Nynäshamns Naturskola skrev en artikel under rubriken *Närmiljö som hälsosam lärmiljö*, medverkade vid organisering och inspelningen av en 5 minuter lång film på Vanstaskolan under rubriken *Lärmiljön – platsens betydelse* och bidrog med ett läromedel med rubriken *Ekologiska utelekar*.

Dessa insatser finns med som en del i den ca 20 timmar långa webbutbildning som lanseras nationellt av Skolverket genom deras hemsida från och med 25 mars 2019.

Genom att gå in på länken <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kompetensutveckling/utomhusdidaktik--webbkurs> går det att skapa konto och logga in för att ta del av utbildningen. Nynäshamns Naturskolas bidrag finns under del 2 där en film och en artikel finns. Under del 4 finns Nynäshamns Naturskolas häfte om utomhuslekar.



Under del två intervjuas Robert Lättman-Masch på Nynäshamns Naturskola, Gunilla Bolin Larsson på Vanstaskolan och Cecilia Boldemann, docent på Karolinska Institutet.

Skolverket

Dina studier

Pågående Avklarade

Utomhusdidaktik

14% status

- ☒ Del 1: Introduktion till utomhusdidaktik Utomhusdidaktik
- ☐ Del 2: Lärmiljön – platsens betydelse Utomhusdidaktik
- ☐ Del 3: Undervisning utomhus Utomhusdidaktik
- ☐ Del 4: Lärande i lekande format utomhus Utomhusdidaktik
- ☐ Del 5: Säker, trygg, varm och mätt Utomhusdidaktik
- ☐ Del 6: Organisation som främjar utomhusdidaktik Utomhusdidaktik
- ☐ Utvärdering och kursbevis - Utomhusdidaktik Utomhusdidaktik

Under del fyra finns ett läromedel om ekologiska utelekar skrivet av Robert Lättman-Masch och Mats Wejdmark på Nynäshamns Naturskola.



Under del två har Robert Lättman-Masch på Nynäshamns Naturskola skrivit en artikel om närmiljön som hälsosam lärmiljö.

Webbkursen är uppbyggd av dessa delar.

NATURSKOLAN INFORMERAR OM HÅLLBAR UTVECKLING

Varje elev som kommer till Nynäshamns Naturskola får en HUT-folder (HUT=Hållbar utveckling) i form av ett vikt A4-papper att ta hem till sina föräldrar. Syftet med HUT-foldern är att informera föräldrarna om att deras barn har varit på naturskolan och att fotografier finns på Naturskolans hemsida. Då kan föräldrar och barn samtala om vad som hänt under dagen. Eleverna får på detta sätt en möjlighet att **reflektera** vilket är en mycket viktig del av lärandeprocessen. Även föräldrarna kan på detta sätt lära sig nya saker om det aktuella ämnet.

Varje HUT-folder innehåller ett tema, ett nytt för varje år, med information om en viktig miljöfråga eller annat som har med hållbar utveckling att göra. Fokus ligger på vad eleverna och deras föräldrar kan göra för att **bidra till en hållbar utveckling**. HUT-foldern trycks i ca 2500 ex och skrivs ut på Naturskolans skrivare. Om alla elever som får foldern, tar del av den genom att läsa den eller diskutera den med sina föräldrar och om alla föräldrar läser den innebär det att nästan **30% av Nynäshamns befolkning** får denna information. [Se HUT foldrar](#)

- Med 2018 års folder försökte vi uppmärksamma den biologiska mångfalden och vad vi kan göra för att stärka den och undvika att minska den.

Teman för HUT-foldrarna hittills:

- | | | |
|-------------------------|-------------------------|---------------------|
| - Nynäshamns Naturskola | - Mat | - Ekosystemtjänster |
| - Spara energi | - Varför Naturskola? | - Planetens gränser |
| - Miljömärkning | - Grön Flagg | - Mat och svinn |
| - Vatten och avlopp | - Ekologiska fotavtryck | - Kläder |



Biologisk mångfald

GRÖN FLAGG

Naturskolan informerar och stimulerar skolor och förskolor att arbeta med Grön Flagg. Det är Håll Sverige Rent som administrerar och utmärker skolor och förskolor i hela landet. Naturskolan informerar på nätverksträffar, planeringsdagar och personalkonferenser för de förskolor och skolor som önskar.

Grön Flagg är ett mini-miljöledningssystem där en miljögrupp bildas och bestämmer sig för tre utvecklingsområden som man vill arbeta för under minst ett halvår. Det finns sju olika teman; närmiljö, klimat och energi, vattenresurser, livsstil och hälsa, konsumtion, kretslopp och kemikalier. Efter godkänt arbete tilldelas skolan eller förskolan ett diplom och en flagga. Sen gäller det att sätta upp nya mål för att få behålla flaggan. Aktuell information om vilka som arbetar med Grön Flagg finns på www.hsr.se. Klicka på Grön Flagg och på "vi som är med".



- Under 2018 har ingen skola varit anmäld som aktiv enligt Grön Flagg. Under 2018 hade alla 18 kommunala förskolor godkända handlingsplaner och merparten av dessa har också godkända rapporter och är därmed certifierade och har möjlighet att hissa den gröna flaggan.
- Alla förskolor i Nynäshamn arbetar med det gemensamma utvecklingsområdet Giftfri förskola inom temat Kemikalier. De andra två utvecklingsområdena bestämmer varje förskola själva. Naturskolan har haft samtal med miljöstrategen angående en kommunal plan för giftfria skolor och förskolor. Arbetet för en sådan plan kommer att påbörjas. Det är viktigt eftersom det inte finns några pengar budgeterade i skola och förskola för att byta ut plastprodukter mot bättre alternativ.

Enligt Nynäshamns lokala miljömål ska 100 % av skolorna och förskolorna vara certifierade enligt Grön flagg eller liknande 2020.

PROJEKT OCH KAMPANJ

Förskolornas och skolornas utemiljöer – en bakgrund

Förskolegårdsprojektet startades 2001. Syftet var att utveckla förskolegårdarna inom Nynäshamns kommun så att de kan bidra till att barnen får nära naturupplevelser och ökad kunskap om ekologi, kretslopp, växter och djur. Vidare ska de fylla barnens behov av motorisk träning, lek, god hälsa, upptäckarglädje, kreativitet, lugn och ro. Initiativet till projektet togs av förskolornas miljöombud. Med tiden kom även skolornas gårdar med i projektet.

I Barn- och utbildningsnämndens **investeringsbudget** för 2003-2006 fanns skol- och förskolegårdsprojektet med som en post. Pengarna blev ett lyft för arbetet med gårdarna. Det började hända saker ute på förskolor och skolor. Under 2004 gjordes en dokumentation som beskriver vad som hände under projektets gång.

Det nya **skol/förskolegårdsprojektet** tog vid där det förra projektet avslutades. Projekttiden var 2004-2006. Målet med projektet var att alla förskolor och skolor inom Nynäshamns kommun skulle arbeta aktivt med att utveckla sina gårdar både kortsiktigt och på lång sikt.

SPRING

Under 2007 föddes det unika folkhälsoprojektet SPRING (Skugga Pedagogik Rörelse I Natur- och Gårdsmiljö) och påbörjades 2008 och avslutades 2011. Information finns på www.nynashamnsnatorskola.se/spring

Syftet med SPRING var att utforma utemiljöer vid förskolor och skolor som stimulerar till fysisk aktivitet, skyddar mot skadlig UV-strålning, ökar koncentrationsförmågan hos barnen och att använda utemiljöerna pedagogiskt.

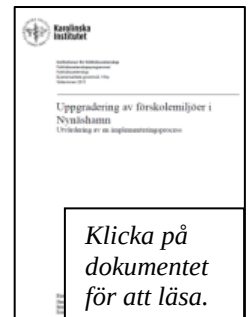
Det långsiktiga målet med projektet var att det skulle integreras i ordinarie verksamhet i kommunen, att de aspekter som SPRING bygger på ska tas i beaktande då nya förskolor byggs och när underhåll av förskolegårdar och skolgårdar genomförs.

SPRING-idéerna och kunskaperna från projektet lever vidare i allt Naturskolan gör som har med skolornas och förskolornas utemiljöer att göra.



- Nu finns flera av de kriterier som SPRING-projektet byggde på med i [Boverkets allmänna råd](#).

Carolina Altin skrev ett examensarbete (15hp) i folkhälsovetenskap med rubriken *Uppgradering av förskolemiljöer i Nynäshamn. Utvärdering av en implementeringsprocess.* Under rubriken **Upgrading Preschool Environment in a Swedish Municipality: Evaluation of an Implementation Process** publicerades artikeln också på [ansedda SAGE Journals](#) med Mats Wejdmark och Robert Lättman-Masch som medförfattare. Tidskriften är indexerad i både Pubmed och i Web of Science vilket är en kvalitetsstämpel. Under 2015 utsågs artikeln också att vara s.k. CHES-artikel (Certified Health Education Specialist) i julinumret av *Health Promotion Practice*. Detta är ytterligare en kvalitetsstämpel på artikeln.



Lärmiljöprojektet

Under våren 2018 startades Lärmiljöprojektet - ett skolgårdsprojekt med lärande och rörelse i fokus.

Detta har hänt

Under vårterminen 2018 tog projektidén form. Syftet med projektet är att skapa hälsofrämjande lärmiljöer i enlighet med Boverkets allmänna råd (Allmänna råd om friytor 2015) och det ligger i linje med kommunens mål om välmående elever och den satsning tillsammans med Stockholmsidrotten som görs under 2019. Fokus ligger på att skapa miljöer som underlättar undervisning utomhus inom olika ämnen och stimulerar till fysisk aktivitet. Det ska ske genom att utveckla en arbetsmetod där eleverna, i en arbetsgrupp, är delaktiga tillsammans med lärarna. Tanken är att när projektet är slut ska ett fungerande arbetssätt ha implementerats där en lärmiljöfond stimulerar skolor, men även förskolor, att på ett demokratiskt och elevdrivet sätt utveckla sina lärmiljöer utomhus.



Arbetet med att utveckla utemiljöer fortsatte under 2018. Naturskolan startade under våren tillsammans med verksamhetsutvecklaren på Barn- och utbildningsförvaltningen ett nytt projekt under namnet Lärmiljöprojektet. Efter sommaren anställdes Janne Jonsson, tidigare tekniklärare på Vanstaskolan, i projektet.

I augusti anställdes Janne Jonsson i projektet för att arbeta med de konkreta uppgifterna. Han har bland annat haft möten med lärare och elever. Rektorer, lärare och elever har haft möjlighet att önska förändringar på sina skolgårdar utifrån en checklista som bygger på Boverkets allmänna råd. Önskemål som rektorer och lärare har haft för att underlätta undervisning utomhus har varit att få samlingsplatser i form av stockringar och bänkbord med tak. Det är här som Jannes hantverksskicklighet har kommit till pass. Stockringar finns nu på Vanstaskolan, Tallbackaskolan, Kyrkskolan, Naturskolan och en anpassad variant är på gång till Gröndalsskolans höga berg. Den demokratiska processen med involverade elever, elevråd och arbetsgrupper tar tid och kommer konkret inte synas förrän senare i projektet.



Utifrån elevernas önskemål på Vanstaskolans F-3 har ritningar tagits fram för att utveckla den gamla tennisplanen till en aktivitetspark. Ritningar för en aktivitetspark för de äldre eleverna 4 - 9 på Gröndalsskolan har också gjorts. Den befintliga aktivitetsparken på Vanstaskolan har också renoverats delvis under hösten. På Viaskolan har den befintliga aktivitetsparken kompletterats med ytterligare utmaningar för eleverna.



Janne och Naturskolan har haft regelbundna möten under hösten för att driva projektet framåt. Planering och inköp har varit kännetecknet för arbetet i inledningen av vintern. Gymnasiets byggprogram har fått uppgiften att bygga 15 bänkbord med sedumtak. Ytterligare bänkbord i OrganoWood har köpts in och ska kompletteras med tak för att sedan placeras ut på de skolor som önskat dessa. Under vintern kommer vissa delar att prefabriceras för att under våren kunna installeras tillsammans med elever. Det gäller t.ex. de sittplatser i form av tåg, traktorer och bryggor i trä som skolorna har önskat.



I projektet arbetar vi mest med trä i form av timmer. Virket är i stor utsträckning OrganoWood. När obehandlat trä ska målas används i första hand linoljefärg. Detta för att få en så giftfri miljö som möjligt.



Lager med OrganoWood-virke som ska användas bland annat till en aktivitetspark för f-3 på Vanstaskolan.



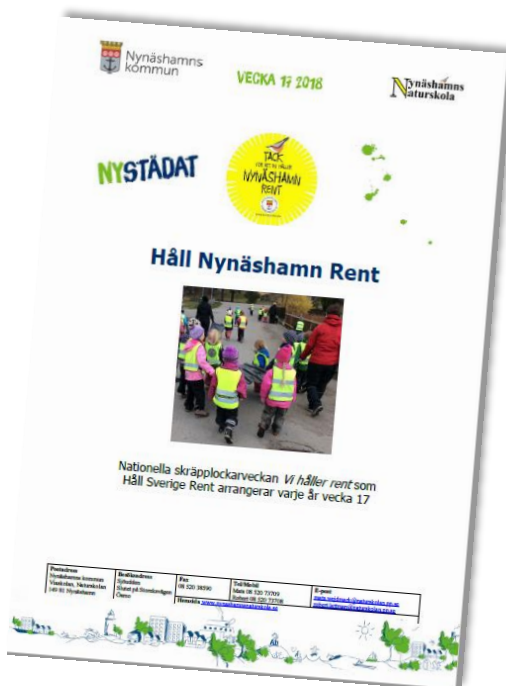
En del av ett 10 meter långt pendeltåg i trä som kan användas att sitta vid pedagogiska samlingar eller röra sig över och runt. Eleverna ska vara delaktiga och måla fönster, dörrar och den typiska blå bården. Pendeltåget är både en symbol för en pendlar kommun och ett miljövänligt sätt att resa.

Håll Nynäshamn Rent – v 17 – nationella skräpplockarveckan

Kampanjen är nationell och drivs av Håll Sverige Rent under namnet *Vi håller rent*. I Nynäshamn genomfördes kampanjen som ett samarbete mellan Parkavdelningen och Nynäshamns Naturskola.

I år var det ca **2500 st barn och elever** som hjälpte till att städa förskolegårdar, skolgårdar, parker, gångbanor och naturen runt alla förskolor och skolor.

Parkavdelningen lånade ut plockstavar till deltagarna, samlade in alla sopor som sorterats i tre fraktioner. Naturskolan höll i kontakterna med skolor och förskolor och distribuerade pedagogiskt material och lärarhandledningar. Mer om kampanjen finns på Naturskolans hemsida under [projekt/kampanj](#). Se även håll Sverige Rent www.hsr.se/skrapplockardagar



Elever och barn samlar olika typer av skräp som sorterats i olika kassar. Soporna samlas sedan in av Parkenheten.

Naturskolan skickar ut information till alla skolor och förskolor och anmäler alla som vill vara med till Håll Sverige Rent.

Earth Hour

Naturskolan skickade ut en inbjudan med tips om aktiviteter inför Earth Hour genom att länka till olika sidor på WWF anpassade efter olika åldrar på eleverna.

- Musikteatergruppen Gulasch bjöd på två föreställningar 21/3 av musikteatern Soporna på Vågen i Folkets hus i Nynäshamn. Alla äldre barn i förskola och elever i F-2 bjöds in. Ungefär 300 barn och elever besökte Vågen.
- Med teater, musik och humor skildrade kabarégruppen *Sweet Dreams* dagens miljöutmaningar. Föreställningen *Svårigheten att förhandla med en blåval* skildrar mötet mellan tre djur och det mänskliga samhället. Målgrupp var åk 8 och 9.
<http://nynashamnsnaturskola.se/video/00019mp4.mp4> Efter föreställningen arrangerade teatergrupper en workshop där eleverna fick arbeta tillsammans med olika vägar och möjligheter att påverka för en hållbar utveckling. Eleverna fick medverka till en kampsång för miljön. Lyssna här:
http://www.nynashamnsnaturskola.se/video/Groondalsskolan_Och_Viaskolan_9or_Nyna%CC%88shamn.m4a



Hagmarken i Torp, Sorunda

Syftet med projektet, som startade 1997, var att kombinera utomhuspedagogik med IT. Eleverna i Sunnerbyskolan som har jobbat med projektet har varit mellan 6 och 9 år. I projektet förenades IT, utomhuspedagogik och naturvård genom att studier och arbete gjordes i Torps hage (Axels hage) som är 12,5 ha stort. Den ursprungliga floran och faunan i hagmarken är hotad på grund av igenväxning på grund av att hävden upphörde när jordbruket moderniserades. Ett mål är att få tillbaka den ursprungliga hävdgynnade floran och faunan. Länsstyrelsen har tagit fram en skötselplan. Med hjälp från bland annat Landstingets miljövårdsfond och Nynäshamns kommuns miljövårdsfond samlades 98000 kr in i början av projektet. Pengarna användes till bland annat rönjning och gärdesgårdsbygge. Nu används hagmarken som ett uteklassrum av Sunnerbyskolan.

Detta har hänt under året:

- Samarbetet med Nynäshamns Naturskyddsförening fortsatte med bland annat rönjning, fagning och ängsslåtter med lie in en mindre del av hagmarken.
- 10 får gick i hagen under detta år på grund av betesbristen.
- Efter omorganisationen i Sorundas rektorsområde har arbetet i hagmarken legat på is.

Fjärilsstigen i St Vika

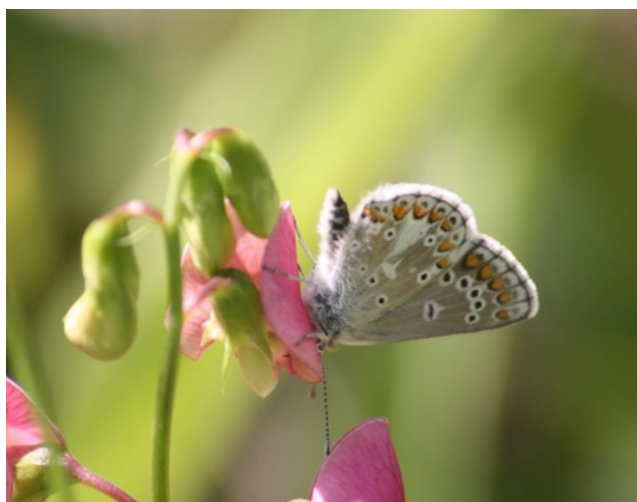
Vingar var ett samarbetsprojekt mellan Nynäshamns Naturskyddsförening (projektägare), Nynäshamns kommun och Nynäshamns Naturskola. Projektet fick stöd från Leader Uross (Utveckla Roslagen och Stockholms Skärgård) och pågick fram till september 2014.

I Vingar kombinerades naturvård, miljöpedagogik och friluftsliv. Barn och ungdomar involverades för att tillsammans värna om Fjärilarnas Marker i Stora Vika och förbättra tillgängligheten i området.

- **Fjärilarnas dag** arrangerades lördag 19/6. Naturskolan stod för håvning av småkryp för hela familjen.



En infångad och sedan utsläppt ängsblåvinge.



På grund av den mycket varma och tidiga sommaren kunde midsommarblåvinge skådas redan under Fjärilarnas dag i början av juni på Fjärilsstigen.

INTERNATIONELLT

Kontakterna med Japan

Bakgrund

I januari 2010 kom en inbjudan från Rikkyo University i Tokyo. Nynäshamns Naturskola bjöds, tillsammans med naturskolorna i Falun och Halmstad, in till en två veckors lång utbildningsresa 20 mars -3 april 2010. Syftet med resan var att informera om naturskolornas arbetssätt som ett exempel på lärande för hållbar utveckling med särskilt fokus på biologisk mångfald. Genom att bevara skolnära naturområden bevarar vi både pedagogiska resurser och biologisk mångfald för framtiden. En längre artikel och en utförlig rapport om resan till Japan finns på hemsidan www.nynashamnsnaturskola.se Naturskolan gjorde en utbildningsturné under hösten 2017 i flera städer i Japan med fokus på matematik och engelska utomhus.

- En naturskola (TEC) i Japan har arbetat med att översätta boken *Leka och lära matematik ute* till japanska. Tryckning av boken skedde i juni 2018.
- TEC besökte Nynäshamns Naturskola under perioden 27 maj till 2 juni. De fick bland annat vara med på kurs i *Leka och lära matematik ute* i Tungelsta och se grundsär 7-9 arbeta med småkryp i vattnet ute på Sågen och en åk 5 från Sunnerby på Fjärilsstigen.
- Under 16/10 - 3 november 2018 reste Naturskolan till olika städer i Japan och **föreläste om Nynäshamns Naturskolas verksamhet, om Nynäshamns kommuns organisation och samarbetet med olika förvaltningar, om utomhuspedagogik och höll workshops i matematik och engelska utomhus.** Sammanlagt antal deltagare blev ca 440 (se mer detaljer under rubriken kurser).



I vissa workshops deltog barn tillsammans med vuxna, som här i Ichinomiya.



Workshop utomhus i Gifu. Matematik och språk ute, en av de många workshops som hölls under resan. Kazane Yamamoto tolkade vid samtliga workshops och föreläsningar som alla genomfördes på engelska.



Föreläsning inomhus i Gifu om Nynäshamns Naturskola och utomhuspedagogik. Kombinationen av föreläsning inne och workshops utomhus har varit lyckad och mycket uppskattad av de japanska deltagarna.

Kontakterna med Sydkorea och Kina

Under året har Nynäshamns Naturskola blivit tillfrågade om översättningar av böcker till koreanska och kinesiska. I samband med det har frågan också ställts om deltagande vid utomhuspedagogiska konferenser i båda länderna. Beslut fattas under 2019.

HEMSIDAN www.nynashamnsnatskola.se

Under hela året har bilder från klassernas besök här på Naturskolan lagts ut på hemsidan under förutsättning att medgivande funnits från föräldrarna. Oftast har de redan samma kväll kunnat gå ut på nätet och sett vad deras barn gjort under dagen.

Den pedagogiska idén med detta är att föräldrarna ska ställa frågor och locka barnen att berätta om dagen. Att berätta om och reflektera över upplevelser och upptäckter är ett sätt för en elev att få kunskaper.

Filmer finns utlagda på hemsidan; om böckerna, klassteman och filmen om Nynäshamns Naturskola.

Kopplat till hemsidan finns också sidan om SPRING-projektet. Klicka på ikonen (SPRING-logon) i vänsterspalten.



- Fotoalbumet på hemsidan har under 2018 raderats på grund av GDPR vilket tyvärr innebär att eleverna inte kan gå in och titta på alla de bilder från alla sina naturskoledagar som tidigare legat där.
- Ca **500 besök per dag** i snitt på hemsidan noterades i slutet av 2018.

Filmer

På hemsidan finns de filmer som det lokala produktionsbolaget Prospericon har producerat. På www.nynashamnsnatskola.se ligger filmerna om varje tema/program som klasserna har under sin skoltid när de besöker Nynäshamns Naturskola. Här finns också en 16 minuter lång informationsfilm om Nynäshamns Naturskola. Sedan tidigare ligger även de av Ljungbergsfonden finansierade filmerna om utomhuspedagogik och de böcker i serien "Att lära in ute" som beskrivs ovan. Filmen om boken "Att lära in svenska ute" som producerades under hösten 2010 finansierades av förlaget Outdoor Teaching. Filmerna om böckerna ligger på You Tube.

- I samband med nya teman har Naturskolan filmat egna filmer under. Det gäller åk 2 som ligger ute och åk F, åk 4 samt åk 6 som läggs ut efterhand de blir klara. Filmerna är bland annat till för de elever som har behov av att se hur dagen ser ut i förväg.

SOCIALA MEDIER

- Nynäshamns Naturskola finns på [Facebook](https://www.facebook.com/nynashamnsnatskola) och på [Twitter](https://twitter.com/nynashamnsnatskola)

FORTBILDNING, KONFERENSER OCH SEMINARIER

- Kurs träsnideri och samtal kring utomhuspedagogik i Eskilstuna 19/1.
- Kurs i utomhuspedagogik och kollegialt lärande 7/2 i Halmstad.
- Samordnarträff för Grön flagg 15/2 i Stockholm.
- Naturskoleföreningens kursdagar 18 - 20/4 i Eskilstuna bland annat med workshops arrangerade av naturskolorna i region öst.
- Kurs i globala målen 24/8 på Uppsala Naturskola.
- LHU-konferens i Lund 7 - 8/11 (Lärande för Hållbar Utveckling).

Ute är inne-konferensen i Jönköping 2019

Nynäshamns Naturskola fick som representant för [Naturskoleföreningen](http://naturskoleforeningen.se) uppdraget av [Utenavet](http://utenavet.se) att **organisera** Ute är inne-konferensen i Jönköping 2019. Den arrangeras vartannat år sedan 2007. Konferensens profil är utomhuspedagogik och nästan alla av de 50 workshops som erbjuds hålls utomhus. Det kommer också arrangeras storföreläsningar inomhus på Elmia.

Nynäshamns Naturskola har haft ett gott samarbete med Nynäshamns kommuns politiker och tjänstemän och har fått bra stöttning i förberedelserna inför denna konferens. Nynäshamns kommun var med och sponsrade konferensen ekonomiskt också. [Här](#) finns mer information om konferensen. Förra arrangemanget 2017 i Nynäshamn fick mycket beröm för sin organisation som Nynäshamns Naturskola stod för.



Naturskolan tog fram det vykort som ska marknadsföra konferensen i Jönköping 2019.

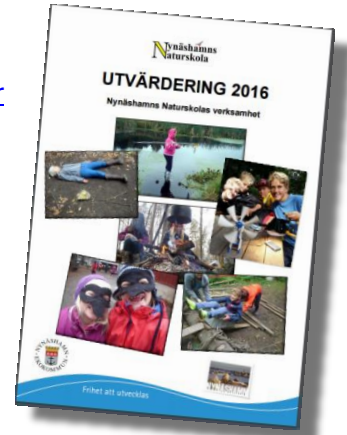
UTVÄRDERING AV VERKSAMHETEN

Under 2015-2016 gjordes den senaste återkommande stora utvärderingen av Naturskolan. Utvärderingen sammanställdes under hösten 2016 och finns nu [här](#) på Nynäshamns Naturskolas hemsida under rubriken "Om Nynäshamns Naturskola"

Utvärdering görs också muntligt med eleverna efter varje naturskoledag. Lärare och pedagoger har möjlighet att svara på frågor efter en dag på Naturskolan i enkätform antingen via Naturskolans hemsida eller i pappersform för de som önskar.

Utdrag ur utvärderingen

De svarande lärarna tycker naturskoledagarna fungerar bra när det gäller organisation, innehåll och pedagogik vilket de också tyckte vid tidigare utvärderingar. Drygt hälften av de svarande tycker att det är lagom att komma till Naturskolan en gång per år medan knappt hälften tycker att det är för sällan. Andelen som tycker att det är viktigt med förarbete och efterarbete inför och efter klassens dag på Naturskolan och har ökat kraftigt under de senaste åren (79 % resp 80 %). De som tycker att naturskoledagen är integrerad med ordinarie undervisning har också ökat kraftigt, till 84 % av de svarande. Det är mycket positivt, framförallt för eleverna som därmed ges ökad möjlighet till lärande inom det aktuella temat. Orsaken till denna ökning är troligen att vi nu tydligare beskriver vilket centralt innehåll i Lgr 11, som eleverna arbetar med under naturskoledagarna.



NYNÄSHAMNS NATURSKOLA I PRESSEN



Artikel i Nynäshamnsposten i mars angående de två teaterföreläsningarna som visades i samband med Earth Hour.



Artikel i Nynäshamnsposten i maj angående Nynäshamns Naturskolas 30-årsjubileum och de totempålar som invigdes i samband med det.



Artikel i japansk press i november angående workshops som Naturskolan höll i Nagano i Japan.

ÖVRIGT

Besök och studiebesök

- Lägerskola 4 – 5/5. Svandammsskolan åk 6.
- Hallängens förskola på besök för att se Naturskolans djur.
- Öppna förskolan (Familjecentralen) på besök 15/6 och 3/10.
- Nya skolchefen på besök 13/9 för att se verksamheten.
- Naturskolans kontaktpolitiker på besök 6/12.
- Studiebesök från Nya Zeeland 28/12. De arbetar med hållbar utveckling inom förskola.



Långväga gäster från Nya Zeeland i mellandagarna.

Möten och övriga aktiviteter

- Möte 8/1 med Försäkringskassan angående praktikplatser på Naturskolan.
- Möte 10/1 med Miljö- och klimatstrategen angående Earth Hour och kemikaliesmart skola och förskola.
- Möte 11/1, 10/4, 7/6, 27/8 med verksamhetsutvecklaren på BUF angående Lärmiljöprojektet.
- Information 16/1 på Kyrkskolans APT om Lärmiljöprojektet.
- Möte angående boken Att lära in SFI ute: fysiskt 17/1, Skype 29/1, 2/2, 12/2, 15/3.
- Möte, författarträff 18/1 angående bokserien Att lära in ute.
- Möte med Utenavet angående Ute är inne 2019: fysiskt 1/2 – 2/2, 23/4, 22/11 och Skype 14/2.
- Möte 12/2 och 15/2 med skolchefen angående Naturskolans verksamhet och budget.
- Möte 16/2, 27/4, 14/6 med handläggare för praktikant.
- Möte via Skype med Jönköpings projektgrupp 22/2, 8/3, 23/3, 26/9, 23/11, 3/12, 10/12 angående Ute är inne.
- Information 22/2 på Barn – och utbildningsnämnden möte angående funktionsplan för skolor och förskolors utemiljöer.
- Regionträff 5/3 på Eggeby gårds Naturskola.
- Möte 13/3 med Lärarförbundets ordförande angående Naturskolans plats i organisationen.
- Möte 26/3 med dataskyddsombudet angående GDPR.
- Möte 26/3 med Barn- och utbildningsförvaltningens chef angående Naturskolan.
- Möte 27/3 med representant för Viaskolan angående deras skolgård.
- Naturskolan uthyrt till nattorienterare 28 – 29/4
- Samråd 2/5 på Skolverket angående webbutbildning om utomhusdidaktik.
- Möte med bygglinjen och BUF:s verksamhetsutvecklare 3/5 angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 4/5 med Naturskyddsföreningen (nationella) angående läromedlet *Naturen som klassrum*.
- Möte med alla skolors skolgårdsgrupper 7/5 i Gröndalsskolans aula angående Lärmiljöprojektet.
- Lysmasken förskola lånade Hitta Vilse-skyltarna 15/5.
- Öppet hus med fokus på forntida teknik för allmänheten i samband med 30-årsjubileum 24/5.
- Möte 30/5 i Uppsala med TEC från Japan och författarna till Leka och lära matematik ute.
- Möte 14/6 med Servicepartner angående nya bryggor i Alhagen för åk 9.
- Möte 18/6 på Kyrkskolan angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 19/6 med Fastighet angående felanmälan.
- Möte 16/8 med BUF:s verksamhetsutvecklare och Janne Jonsson (anställd i Lärmiljöprojektet) angående Lärmiljöprojektet.
- Regionträff på Retuna i Eskilstuna 20/8.
- Möte 22/8 med miljö- och klimatstrateg och folkhälsoprojektansvarig angående kemikaliesmart plan.
- Möte 22/8 med handläggare angående ny praktikant.

- Möte 27/8 på Skype med Stockholms Universitet angående uppdraget att göra webbutbildning i utomhusdidaktik åt Skolverket.
- Möte 29/8 med Skolverket och Stockholms Universitet angående webbutbildningen i utomhusdidaktik.
- Möte 4/9 med VA-förvaltningen angående framtida samarbete.
- Rövning 5/9 i Alhagen inför åk 9.
- Möte 6/9 med representanter från Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen angående dagvattendammar som planeras vid Vansta industriområde inom ett LONA-projekt.
- Möte 13/9 med Fastighetsavdelningen angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 3/10, 7/11, 16/11, 27/11, 5/12, 12/12 med Janne Jonsson angående Lärmiljöprojektet.
- Möte 10/10 per telefon med formgivare angående boken Att lära in SFI ute.
- Möte 10/10 via Skype angående Skolverkets webbutbildning.
- Möte 12/10 med miljö- och klimatstrateg angående kemikaliesmart plan.
- Filmning 6/11 på Vanstaskolan i samarbete med Stockholm universitet i med arbetet Skolverkets webbutbildning.
- Möte 7/11 med Work for you angående praktikplats.
- Möte 7/11 med gymnasieelev angående APL (ArbetsPlatsförlagt Lärande).
- Rektorskonferens 14/11 på Djurönäset. En timmes presentation om utemiljöer inne och två timmar utomhuspedagogiska aktiviteter utomhus.
- Möte 21/11 med handläggare på BUF och Janne Jonsson angående Lärmiljöprojektets projektbeskrivning.
- Möte 22/11 med Naturskoleföreningens styrelse angående utomhuspedagogikens framtid.
- Möte 4/12 med representant från SLU angående Ute är inne.
- Möte 6/12 med LBC (Lastbilscentralen) angående strid sand till aktivitetspark på Vanstaskolan och andra skolor.
- Möte 7/12 med Stockholmsidrotten angående satsningen i Nynäshamn.
- Möte 12/12 med Akademikonferens som har hand om anmälningarna inför Ute är inne-konferensen i Jönköping.



Under rektorskonferensen i november dök plötsligt Carl von Linné upp och kunde berätta om olika detaljer i naturen.

Email från besökare på Naturskolans hemsida

Hej!

Jag är ledare i Friluftsförbundet barnverksamhet i AAAAAA och hamnade hos naturskolan Nynäshamn när jag letade lite material inför helgens äventyr. Så min fråga är om det är ok att använda era bilder på mossor och lavar? Sedan såg jag att ni hade otroligt mycket fint annat material med, så lite allmänt undrar jag ur ni ser på att låna ert material, är det ok så länge vi uppger varifrån det kommer? Det är då framförallt bilder jag tänker på.

Tack på förhand för ert svar!

Och ville bara tillägga med vilken underbar resurs ni ser ut att vara till kommunen!

Mvh

AAAA AAAAA

TERRARIEUTSTÄLLNING

Naturskolan har en **permanent terrarieutställning** och hyser ett antal olika djur i syfte att visa hur man pedagogiskt kan använda dessa för att resonera med elever vad olika djur kräver för att överleva och för att synliggöra ekologiska problem. Att sköta och odla djur har också ett stort värde för att utveckla den empatiska förmågan hos barn. Djuren har också en avdramatiserande effekt då många barn bär på en rädsla för till exempel ormar, spindlar och kackerlackor.

På Naturskolan finns ormar, ödlor, skalbaggar, dödsallekackerlackor, syrsor, vandrare pinnar, fågelspindel mm. De klasser, lärare eller förskolepersonal som vill komma på studiebesök får göra det och de som vill påbörja en odling får ta med sig djur från Naturskolan. Naturskolan har också skrivit ett eget **handledningshäfte** (ht 2000) för lärare och förskolepersonal.



Två nya vänner i terrariet då de förra dött av ålderdom. Trevliga ödlor som eleverna kan klappa om de vill. Skäggagamerna heter Alfred och Nobel.

FASTIGHET OCH UTEMILJÖ

Husets **underhåll** sköts av fastighetsförvaltningen och övrig **skötsel och städning görs av Naturskolan**. Under sommarlovet, jullovet och sportlovet måste Naturskolans olika djur ges mat och vatten två gånger i veckan.

Huset hyrs vissa vardagkvällar och ett stort antal helger av Ösmo Scoutkår som har verksamhet i huset och i omgivningarna.



Nya bryggor byggdes i Alhagens vårmårk av Servicepartner under sommaren. Bryggorna används av elever i årskurs 9 som ska göra kemiska tester och häva efter bioindikatorer.



En ny värmepump (luft-vatten) på plats eftersom sjön Muskans yta sänkts och de sjövärmeslingor som legat på botten i över 20 år kommit för nära ytan.



Nya stockar som samlingsplats runt elden vid Naturskolan.

30-årsjubileum

Nynäshamns Naturskola fyllde under året 30 år. För att uppmärksamma detta uppfördes två totempålar vid vägen till Naturskolans hus. Totempålarerna invigdes av Barn- och utbildningsnämndens ordförande en dag i maj när två klasser samtidigt var på Naturskolan. Eleverna fick tårta och saft. Alla elever som kom under jubileumsåret har fått en "bucket list" eller krysslista med 102 upplevelser som de bör ha gjort innan de fyller 16 år enligt Nynäshamns Naturskola. Alla lärare vill att upptäcka sin närmiljö under olika årstider. Under året erbjuder vi kvällar för att prova på det som eleverna gör när de kommer.



Ladda ner Naturskolans bucket list eller krysslista med saker du borde göra innan 16 års ålder, eller åtminstone innan du dör.



[Här](#) kan lärarna få tips om hur de tillsammans med eleverna kan upptäcka sin närmiljö under året.



Totempålarne vid Naturskolan är gjorda i ek av motorsågsskulptören Bert Davidsson i Rimforsa. Den ena totempålen har däggdjur som tema och den andra småkryp. På bilden syns en humla och en geting.

*Elever vid 30-årsfirande och
invigning av totempålarna
årsfirandet äter nyckelpige-
tårta.*

Nynäshamns Naturskola 2019-03-27

Mats Wejdmark och Robert Lättman-Masch

Postadress Nynäshamns kommun Naturskolan 149 81 Nynäshamn	Besöksadress Sjöudden Slutet på Storeksvägen 148 30 Ösmo	Fax 08 520 38590	Tel/Mobil Mats 08 520 73709 Robert 08 520 73708	E-post mats.wejdmark@nynashamn.se robert.lattman-masch@nynashamn.se
Hemsida www.nynashamnsnaturskola.se				